

MiRA-Senterets høringsuttalelse- forslag om elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud

08.12.2021

MiRA-Senteret viser til høringsnotat fra Justis- og beredskapsdepartementet av 6.september og takker for muligheten til å komme med høringsuttalelse i forbindelse med forslag om elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud.

MiRA-Senteret er en landsdekkende nettverksorganisasjon som har 30 års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Senteret har ingen partipolitisk tilknytning og tilhører ingen bestemt religiøs eller etnisk gruppe.

Om forslaget:

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i høringsnotatet å innføre en ordning med elektronisk kontroll (såkalt omvendt voldsalarm) ved brudd på besøksforbud. Slik ordningen er i dag kan det ilegges elektronisk kontroll ved kontaktforbud, og det er ønskelig å utvide ordningen for å styrke fornærmedes stilling. I høringsnotatet foreslås det å innføre en hjemmel i straffeprosessloven slik at påtalemyndigheten skal kunne ilegge elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud. Påtalemyndigheten må være overbevist om at et slikt brudd er begått, og dessuten mene at bevisene er tilstrekkelig til fellelse i retten. Departementet ønsker i høringsrunden også innspill til om det i særskilte tilfeller bør åpnes for å kunne ilegge elektronisk kontroll sammen med besøksforbudet uten vilkår om brudd. Det foreslås også enkelte praktiske presiseringer av det nærmere innholdet i reglene om elektronisk kontroll. Noe som både gjelder for elektronisk kontroll ved brudd på kontaktforbud og elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud. Det foreslås at den som hindrer at slik elektronisk kontroll ved brudd på besøksalarm kan iverksettes eller hindrer pågående kontroll, skal kunne straffes.

MiRA-Senterets generelle standpunkt:

MiRA-Senteret er overordnet positiv til departementets forslag om bruk av elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud. Brudd på besøksforbud er en stor belastning for fornærmede som ved gjentatte brudd kan oppleve både nedsatt livskvalitet og en konstant redsel i hverdagen. Senteret stiller seg bak hovedargumentene som Likestillings- og diskrimineringsombudet har påpekt i sin høringsuttalelse, og vil i vår høringsuttalelse gjengi og bygge videre på noen av disse.

MiRA-Senteret vil særskilt i høringsuttalelsen rette fokus mot saker om vold i nære relasjoner og deriblant løfte frem viktige anbefalinger for å styrke det forebyggende arbeidet med minoritetskvinner som står i fare for å bli utsatt for vold i nære relasjoner, deriblant partnerdrap.

Unntak for krav om brudd på besøksforbud?

Departementet ber om høringsinstansens innspill på om det i særskilte tilfeller er behov for at elektronisk kontroll kan ilegges uten et vilkår om tidligere brudd på besøksforbud.

- MiRA-Senterets støtter et slikt forslag. Slik som likestillings- og diskrimineringsombudet påpeker i sin høringsuttalelse skiller mishandling i nære relasjoner seg fra andre straffebud i straffelovgivningen. Dette blant annet ved at det ofte er en psykologisk og emosjonell binding mellom gjerningsperson og fornærmede. Mishandlingen har gjerne pågått over tid, i enkelte tilfeller over mange år. Fornærmede kan ha store utfordringer med å anmelde gjerningspersonen, og når fornærmede først anmelder, kan konfliktnivået være høyt. Gjennomgang av rettspraksis viser at et besøksforbud ofte blir ilagt etter at et straffbart forhold er anmeldt til politiet, gjerne ulike former for fysisk og seksuell vold.¹⁴ Disse funnene gir grunn til å tro at det i enkelte tilfeller ikke er hensiktsmessig å avvente situasjonen, for å se om gjerningspersonen overholder besøksforbudet.

Viktigheten av å innføre forsterkede tiltak i en tidlig fase og jobbe helhetlig med forebygging av vold i nære relasjoner

- Det kan ta lang tid å etterforske en sak om mishandling i nære relasjoner. Det er derfor viktig å innføre forsterkede tiltak i en tidlig fase. Det bør derfor også være mulig å iverksette tiltak som gir økt beskyttelse før det foreligger en rettskraftig dom.
- Ut fra et minoritetsperspektiv er det blant annet behov for styrking av politiets kompetanse knyttet til hvordan andre sammensatte sårbarhetsfaktorer, deriblant lav grad av digital kompetanse, lav grad av økonomisk selvstendighet og tidligere opplevelser i møte med offentlige instanser både i hjemland, under eventuell flukt og i Norge, oppholdsstatus etc. kan påvirke risikobilde for denne gruppen kvinner. Det er derfor svært viktig med styrking av politiets risikovurdering og risikohåndtering og slik som partnerdrapsutvalget fremhever i sin utredning: Varslede drap? nødvendig at det innføres en lovfestet plikt for politiet til å bruke risikovurderingsverktøyet SARA i alle partnervoldssaker anmeldt etter straffeloven §§ 282 eller 283. Formålet med lovfesting er å sende et tydelig signal om at risikovurderinger skal prioriteres i politiets arbeid med partnervold.¹
- MiRA-Senteret ønsker også å rette spesifikt søkelys mot viktigheten av økt kunnskap i det offentlige hjelpeapparatet om at utfordringene den voldsutsatte minoritetskvinnen står ovenfor knyttet til vold i nære relasjoner er svært sammensatt og at voldsutøveren ofte over tid har utnyttet et ujevnt maktforhold på mange ulike områder, samtidig. Et stadig økende antall minoritetskvinner kommer til MiRA-Senteret og forteller om at tidligere partner som nå er ilagt besøksforbud likevel har klart å kontakte dem via

¹ Regjeringen (2020) NOU 2020:17 «Varslede drap? Partnerdrapsutvalgets utredning

<https://www.regjeringen.no/contentassets/5f3dc96de14f443f869795a19088926a/no/pdfs/nou202020200017000dddpdfs.pdf>

andre kanaler, deriblant digitalt. Dette er eksempler som ikke vil kunne stoppes selv om et besøksforbud forsterkes med elektronisk kontroll.

MiRA-Senteret takker igjen for muligheten til å komme med innspill om elektronisk kontroll ved brudd på besøksforbud og håper våre innspill vil tas i betraktning og være nyttige i det viktige arbeidet videre.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Salimi

Leder

Anne Berit Sødal
Adm. ansvarlig